

Standardy kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela

Rozdział 1

Przepisy ogólne

I. Kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela odbywa się w uczelniach i obejmuje:

- 1) przygotowanie do nauczania przedmiotu (rodzaju zajęć) w ramach specjalności głównej;
- 2) przygotowanie do nauczania przedmiotu (rodzaju zajęć) w ramach specjalności dodatkowej;
- 3) kształcenie pedagogiczne (nauczycielskie);
- 4) kształcenie w zakresie technologii informacyjnej;
- 5) naukę języka obcego;
- 6) praktyki.

II. Przygotowanie do nauczania w ramach specjalności głównej prowadzone jest na studiach pierwszego stopnia, studiach pierwszego i drugiego stopnia oraz na jednolitych studiach magisterskich w ramach kierunków studiów lub makrokierunków studiów, których obszar kształcenia obejmuje podstawę programową przedmiotu (rodzaju zajęć) określoną w oparciu o art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy o systemie oświaty, zgodnie ze standardami kształcenia określonymi na podstawie art. 9 pkt. 2 lub art. 11 ust. 3 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym.

III. Przygotowanie do nauczania w ramach specjalności dodatkowej prowadzone jest na studiach pierwszego stopnia lub studiach podyplomowych i obejmuje:

- 1) kształcenie oparte na treściach podstawowych i kierunkowych określonych w standardach kształcenia kierunków studiów lub makrokierunków studiów na podstawie art. 9 pkt. 2 lub art. 11 ust. 3 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, jeśli odpowiadają one podstawie programowej przedmiotu (rodzaju zajęć) określonej w oparciu o art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy o systemie oświaty, w wymiarze godzinowym i punktów ECTS odpowiadającym tym treściom;
- 2) kształcenie oparte na podstawie programowej przedmiotu (rodzaju zajęć) określonej zgodnie z treścią art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy o systemie oświaty, w wymiarze nie mniejszym niż 360 godzin, któremu należy przypisać nie mniej niż 30 punktów ECTS, jeśli wyżej wymieniona podstawa programowa nie odpowiada treściom podstawowym i kierunkowym wskazanym

w standardach kształcenia kierunków studiów lub makrokierunków studiów określonych w oparciu o art. 9 pkt. 2 lub art.11 ust. 3 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym.

IV. Warunkiem kontynuowania kształcenia na studiach drugiego stopnia w ramach specjalności głównej jest zrealizowanie i zaliczenie treści podstawowych i kierunkowych określonych w standardach kształcenia na podstawie art. 9 pkt. 2 lub art. 11 ust. 3 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, dla studiów pierwszego stopnia na danym kierunku studiów lub makrokierunku studiów.

V. 1. Kształcenie pedagogiczne (nauczycielskie) realizowane jest w ramach studiów lub studiów podyplomowych.

2. Kształcenie pedagogiczne (nauczycielskie) odpowiadające studiom pierwszego stopnia obejmuje co najmniej 225 godzin kształcenia pedagogiczno-psychologicznego, któremu należy przypisać nie mniej niż 19 punkty ECTS, oraz co najmniej 105 godzin kształcenia w zakresie dydaktyki przedmiotu (rodzaju zajęć) odpowiadającego specjalności głównej i 60 godzin kształcenia w zakresie dydaktyki przedmiotu (rodzaju zajęć) odpowiadającego specjalności dodatkowej, któremu należy przypisać łącznie nie mniej niż 14 punktów ECTS.

3. Kształcenie pedagogiczne (nauczycielskie) odpowiadające studiom drugiego stopnia obejmuje co najmniej 120 godzin kształcenia pedagogiczno-psychologicznego, któremu należy przypisać nie mniej niż 10 punktów ECTS, oraz co najmniej 60 godzin kształcenia w zakresie dydaktyki przedmiotu (rodzaju zajęć), któremu należy przypisać nie mniej niż 5 punktów ECTS.

4. Kształcenie pedagogiczne (nauczycielskie) odpowiadające jednolitym studiom magisterskich lub studiom pierwszego i drugiego stopnia łącznie, obejmuje co najmniej 345 godzin kształcenia pedagogiczno-psychologicznego, któremu należy przypisać nie mniej niż 29 punktów ECTS, oraz co najmniej 165 godzin kształcenia w zakresie dydaktyki przedmiotu (rodzaju zajęć) odpowiadającego specjalności głównej i 60 godzin kształcenia w zakresie dydaktyki przedmiotu (rodzaju zajęć) odpowiadającego specjalności dodatkowej, któremu należy przypisać łącznie nie mniej niż 19 punktów ECTS.

5. Kształcenie w zakresie dydaktyki przedmiotu (rodzaju zajęć), realizowane w wymiarze określonym w punktach 2-3, dotyczy każdego przedmiotu (rodzaju zajęć).

6. Przynajmniej 50% treści programowych kształcenia pedagogicznego (nauczycielskiego) powinno być realizowane w formie seminariów, konwersatoriów lub ćwiczeń.

7. Kształcenie pedagogiczno-psychologiczne realizują uczelnie prowadzące kształcenie na kierunkach studiów: pedagogika, pedagogika specjalna lub psychologia.

VI. Kształcenie w zakresie technologii informacyjnej obejmuje:

- 1) przygotowanie ogólne – zgodne ze standardami kształcenia określonymi na podstawie art. 9 pkt. 2 lub art. 11 ust. 3 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym;
- 2) przygotowanie do wykorzystania jej w wyuczonych specjalnościach – wchodzące w zakres dydaktyki przedmiotu (rodzaju zajęć).

VII. 1. Kształcenie obejmuje naukę języka obcego na zasadach przedstawionych w standardach kształcenia, określonych na podstawie art. 9 pkt. 2 oraz art. 11 ust. 3 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym.

2. Poziom znajomości języka obcego powinien odpowiadać poziomowi określonemu w standardach kształcenia o których mowa w pkt. 1.

3. Poziom znajomości języka obcego wymagany do nauczania tego języka powinien odpowiadać poziomowi określonemu w standardach kształcenia dla kierunku studiów filologia:

- 1) w przypadku specjalności głównej – poziomowi studiów pierwszego lub drugiego stopnia;
- 2) w przypadku specjalności dodatkowej – poziomowi studiów pierwszego stopnia.

VIII. 1. Praktyki nauczycielskie odbywają się w ramach:

- 1) specjalności głównej – w wymiarze 100 godzin na studiach pierwszego stopnia i 30 godzin na studiach drugiego stopnia lub 130 godzin na jednolitych studiach magisterskich oraz studiach pierwszego i drugiego stopnia łącznie.
- 2) specjalności dodatkowej – w wymiarze 60 godzin.

2. Praktyki w ramach specjalności głównej powinny w 30% dotyczyć zagadnień pedagogiczno-psychologicznych.

3. W trakcie praktyki student powinien przeprowadzić samodzielnie co najmniej 30 godzin lekcji.

4. Praktyki organizowane są w szkołach lub placówkach oświatowych. Sposób organizacji praktyk ustala uczelnia w uzgodnieniu z instytucją przyjmującą praktykantów.

Rozdział 2

Kwalifikacje absolwenta

IX. Absolwent jest przygotowany do realizacji dydaktycznych i wychowawczych zadań szkoły. Posiada wiedzę i umiejętności z zakresu nauczanego przedmiotu. Posiada wiedzę o uczeniu i środowisku szkolnym. Umie korzystać z tradycyjnych i nowoczesnych źródeł informacji, również w języku obcym. Jest przygotowany do systematycznego pogłębiania i aktualizowania wiedzy i umiejętności. Potrafi: stworzyć ofertę edukacyjną pozwalającą uczniom zdobyć umiejętności z

danego obszaru wiedzy; organizować pracę uczniów w ramach nauczanego przedmiotu; rozbudzać zainteresowania poznawcze uczniów; wspierać rozwój uczniów przez dobór metod, technik nauczania i środków dydaktycznych; badać i oceniać osiągnięcia uczniów. Umie indywidualizować proces dydaktyczny. Potrafi prowadzić ewaluację własnych działań dydaktycznych i wychowawczych, a także modyfikować je w zależności od osiągniętych wyników. Jest dla uczniów przewodnikiem i doradcą, zarówno w procesie uczenia się, jak i w pracy nad sobą. Zna i rozumie procesy społeczno-kulturowe oraz rozwojowe, leżące u podłoża kształtowania się osobowości ucznia. Zna czynniki zaburzające kształtowanie się osobowości ucznia. Potrafi zapobiegać zagrożeniom poprzez działania profilaktyczne. Umie radzić sobie z problemami wychowawczymi uczniów i rozwiązywać je we współpracy z rodziną i otoczeniem ucznia. Umie budować swój autorytet w relacjach zawodowych i współpracować z zespołem nauczycieli oraz z innymi podmiotami edukacyjnymi. Umie właściwie zachować się w przypadku wystąpienia podstawowych problemów zdrowotnych u uczniów związanych z chorobami, niepełnosprawnością, bądź wypadkami na terenie szkoły. Posiada umiejętności właściwego posługiwania się głosem i właściwego stosowania środków wyrazu w komunikacji werbalnej i niewerbalnej. Potrafi wykorzystywać technologię informacyjną w nauczaniu przedmiotu oraz w procesie samokształcenia. Umie posługiwać się przepisami prawa oświatowego w zakresie niezbędnym do wykonywania zawodu. Jest wrażliwy na etyczny wymiar zawodu nauczyciela

Absolwent, po ukończeniu studiów pierwszego stopnia, jest przygotowany do: nauczania przedmiotu z zakresu specjalności głównej i specjalności dodatkowej w szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach zawodowych; prowadzenia zajęć w zakresie wychowania przedszkolnego i zintegrowanej edukacji wczesnoszkolnej, w tym – do pracy w przedszkolu, szkole specjalnej oraz w klasach integracyjnych – jako nauczyciel wspomagający (po ukończeniu kierunku studiów pedagogika lub pedagogika specjalna o odpowiednim profilu).

Absolwent, po ukończeniu studiów drugiego stopnia, jest przygotowany do: nauczania przedmiotu z wyuczonego zakresu w szkołach wszystkich poziomów; prowadzenia zajęć w zakresie wychowania przedszkolnego i zintegrowanej edukacji wczesnoszkolnej, w tym – do pracy w przedszkolu, szkole specjalnej i w klasach integracyjnych – jako nauczyciel wspomagający (po ukończeniu kierunku studiów pedagogika lub pedagogika specjalna o odpowiednim profilu).

Rozdział 3

Treści programowe i wymagane umiejętności

X. Kształcenie pedagogiczne (nauczycielskie) na studiach pierwszego stopnia – kształcenie pedagogiczno-psychologiczne.

1. Kształcenie w zakresie psychologicznych podstaw wychowania i nauczania

Treści programowe: Źródła różnic indywidualnych między ludźmi. Procesy poznawcze, emocje, motywacja i osobowość a zachowanie. Mechanizmy uczenia się. Stres i radzenie sobie z nim, źródła obciążeń i wsparcia. Relacje interpersonalne – wpływ społeczny. Charakterystyka małych grup społecznych. Jednostki i grupy w społecznościach lokalnych. Stereotypy i uprzedzenia a funkcjonowanie jednostek i grup. Czynniki rozwoju człowieka, rola własnej aktywności w rozwoju. Znaczenie kryzysów w rozwoju. Rozwój fizyczny, poznawczy, emocjonalny, społeczny i osobowości w okresie dzieciństwa i dorastania. Rozpoznawanie i ocena poziomu rozwoju ucznia. Zaburzenia funkcjonowania ucznia – ich psychologiczne konsekwencje: zaburzenia więzi, przewlekłe choroby somatyczne, wadliwa socjalizacja, Zespół Nadpobudliwości Psychoruchowej (ADHD – Attention Deficyte Hyperactivity Disorder), agresja i przemoc, lęki i fobie, niepełnosprawność intelektualna i fizyczna, trudności w uczeniu się. Zaburzenia w procesie rozwoju językowego.

Umiejętności: rozumienia różnic indywidualnych w procesie rozwoju i wynikających z nich implikacji dla procesu kształcenia i wychowania; rozpoznawania czynników ochronnych i czynników ryzyka w kolejnych fazach rozwoju; oceniania prawidłowości funkcjonowania uczniów w kolejnych fazach rozwoju; rozumienia specyfiki funkcjonowania uczniów o nietypowym przebiegu procesu rozwoju; rozumienia roli nauczyciela w stymulowaniu zmian rozwojowych u uczniów oraz w środowisku uczniów.

2. Kształcenie w zakresie koncepcji i praktyk wychowania

Treści programowe: Wychowanie jako zjawisko społeczne i składnik kultury. Teorie wychowania w kontekście refleksji nad wychowaniem. Koncepcje człowieka a cele wychowania. Wartości w wychowaniu. Struktura i dynamika procesu wychowania. Zasady, metody, formy, techniki i środki wychowania. Zadania wychowawcy klasy. Konstruowanie programów wychowawczych. Problemy i trudności wychowawcze. Praca wychowawcza z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych i jego rodziną. Etyczne i prawne aspekty profesjonalnej roli nauczyciela.

Umiejętności: rozumienia pojęć ułatwiających identyfikację i opis zjawisk wychowawczych; wiązania wychowania z procesami społecznymi; przewidywania, modelowania, oceniania i modyfikowania procesów i sytuacji wychowawczych; rozwiązywania problemów

wychowawczych; projektowania działań wychowawczych w środowisku szkolnym i pozaszkolnym.

3. Kształcenie w zakresie koncepcji i praktyk nauczania

Treści programowe: Rola edukacji w społeczeństwie. Modele współczesnej szkoły – tradycyjny, humanistyczny, refleksyjny, emancypacyjny. Refleksyjne nauczanie i uczenie się. Źródła i rodzaje celów nauczania. Struktura i dynamika procesu kształcenia. Tworzenie środowiska sprzyjającego uczeniu się. Motywowanie uczniów do nauki. Ład i dyscyplina w klasie oraz w szkole. Modele programów nauczania i programu szkoły – programy: przedmiotowe, interdyscyplinarne, poprzezprzedmiotowe, blokowe, ścieżki edukacyjne. Metody stymulujące myślenie uczniów i samodzielne zdobywanie wiedzy. Metoda projektów w szkole. Zewnątrzszkolny i wewnątrzszkolny system oceniania – ocenianie osiągnięć szkolnych uczniów oraz efektywności dydaktycznej nauczyciela i jakości pracy szkoły.

Umiejętności: rozumienia zmian w systemie w edukacji; aktywnego uczestniczenia w procesach edukacyjnych; rozumienia roli edukacji w rozwoju indywidualnym i społecznym; stosowania różnych strategii wspomagania uczenia się, w zależności od potrzeb edukacyjnych uczniów; wykorzystywania wyników oceniania w planowaniu i doskonaleniu własnej pracy; refleksji nad własną praktyką.

4. Kształcenie w zakresie komunikacji interpersonalnej

Treści programowe: Rodzaje komunikacji interpersonalnej. Etapy procesu komunikacji i zakłócające go czynniki. Komunikacja językowa. Cechy efektywnego nadawcy. Aktywne słuchanie. Komunikacja niewerbalna. Bariery komunikacyjne w klasie. Style komunikowania się uczniów i nauczyciela. Porozumiewanie się w sytuacjach konfliktowych. Język nauczyciela jako narzędzie – ocenianie, różnicowanie kontaktów. Porozumiewanie się w celach dydaktycznych – sztuka wykładania, sztuka zadawania pytań, sposoby zwiększania aktywności komunikacyjnej uczniów. Porozumiewanie się emocjonalne w klasie. Fizyczne aspekty komunikacji werbalnej i emisja głosu – budowa, działanie i ochrona narządów mowy.

Umiejętności: formułowania wypowiedzi adekwatnie do celu i możliwości jej adresata; stosowania języka akceptacji w relacjach interpersonalnych; asertywnego komunikowania się; negocjowania; udzielania informacji zwrotnych; zadawania pytań; rozpoznawania reguł i zasad funkcjonowania ukrytej komunikacji.

5. Kształcenie w zakresie diagnozy i terapii pedagogicznej oraz profilaktyki i promocji zdrowia w szkole

Treści programowe: Przedmiot diagnozy, cele i struktura procesu diagnostycznego. Metody rozpoznawania problemów ucznia i jego środowiska (w tym grup ryzyka). Diagnoza jako podstawa rozwiązywania trudności w uczeniu się i problemów wychowawczych. Diagnoza jako podstawa budowania przez nauczyciela programów profilaktycznych i terapeutycznych. Formy pracy z

uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych – zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, zajęcia wyrównawcze, klasy i szkoły integracyjne, nauczanie indywidualne, socjoterapia. Profilaktyka w szkole. Konstruowanie klasowych i szkolnych programów profilaktycznych. Promocja i ochrona zdrowia uczniów. Pomoc uczniom z problemami zdrowotnymi – choroby przewlekłe, niepełnosprawność. Choroby związane z zawodem nauczyciela – profilaktyka. Współpraca nauczyciela z rodzicami, psychologiem, pedagogiem szkolnym, lekarzem i pielęgniarką w zakresie problemów uczniów.

Umiejętności: rozpoznawania objawów zagrożeń i trudności szkolnych uczniów; oceny jakości środowiska wychowawczego uczniów, w tym uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi; konstruowania programów interwencyjnych i profilaktycznych oraz projektów wspomagających rozwój uczniów, w tym uczniów wybitnie zdolnych, doświadczających trudności w uczeniu się, niepełnosprawnych i przewlekłe chorych; promowania prozdrowotnego stylu życia wśród uczniów, rodziców i nauczycieli; projektowania zajęć dydaktyczno-wyrównawczych oraz integracyjnych w klasie.

XI. Kształcenie pedagogiczne, w tym w zakresie wychowania na studiach drugiego stopnia – kształcenie pedagogiczno-psychologiczne.

1. Kształcenie w zakresie psychologiczno-społecznych podstaw nauczania i wychowania

Treści programowe: Zmiany w funkcjonowaniu poznawczym i społecznym w okresie dorastania oraz ich wpływ na styl uczenia się. Psychologiczno-społeczne uwarunkowania rozwoju tożsamości młodzieży. Bunt okresu dorastania i jego funkcje. Rola osób znaczących i autorytetów w procesie edukacji. Zaburzenia funkcjonowania w okresie dorastania. Czynniki ryzyka i czynniki wspomagające rozwój w okresie dorosłości. Kształtowanie się stylu życia. Droga rozwoju zawodowego.

Umiejętności: rozumienia sensu zmian rozwojowych na przełomie dorastania i dorosłości oraz ich implikacji dla organizowania procesu kształcenia; rozumienia wpływu osiągnięć rozwojowych okresu dzieciństwa i dorastania na jakość funkcjonowania w okresie dorosłości; rozpoznawania fazy własnego rozwoju zawodowego i czynników psychologiczno-społecznych warunkujących przebieg kariery zawodowej.

2. Kształcenie w zakresie społeczno-kulturowego kontekstu edukacji

Treści programowe: Globalne i lokalne uwarunkowania edukacji. Wpływ kapitału kulturowego na rozwój tożsamości człowieka. Kryzys szkoły i wychowania oraz jego przyczyny. Kultury młodzieżowe jako konteksty procesów wychowania i nauczania. Media w procesie konstruowania rzeczywistości społecznej i edukacyjnej. Ukryty program instytucji edukacyjnych. Znaczenie edukacji dla wyrównywania szans i tworzenia społeczeństwa demokratycznego. Ideologie edukacyjne. Polityka oświatowa państwa.

Umiejętności: rozumienia edukacji jako zjawiska społeczno-kulturowego; rozpoznawania kulturowych źródeł i blokad rozwoju tożsamości jednostki oraz jej zdolności do emancypacji; rozwijania kapitału kulturowego uczniów; krytycznej interpretacji tekstów kultury.

3. Kształcenie w zakresie etyki i profesjonalnego rozwoju nauczyciela

Treści programowe: Społeczno-kulturowy kontekst systemu wartości i norm a działania nauczyciela. Osobliwości zawodu nauczyciela jako źródło problemów moralnych. Dylematy roli zawodowej nauczyciela. Kategorie wiedzy i racjonalności nauczycieli. Osobiste teorie pedagogiczne. Nauczyciel jako refleksyjny praktyk. Moralne aspekty relacji nauczyciel – uczeń. Etyczne problemy grupy rówieśniczej. Analiza i ewaluacja własnej praktyki pedagogicznej. Innowacyjność i sprawstwo nauczyciela. Działalność nauczyciela i jego rozwój zawodowy w perspektywie prawa oświatowego.

Umiejętności: samodzielnego konstruowania argumentów na rzecz danego stanowiska etycznego i jego uzasadniania; badania, interpretowania i modyfikowania osobistych koncepcji edukacji oraz własnego działania w różnych sytuacjach dydaktyczno-wychowawczych; poszukiwania i określania kryteriów wewnętrznej spójności oraz sensu i stylu własnej pracy.

4. Kształcenie w zakresie animowania działań edukacyjnych i pracy wychowawczej z młodzieżą

Treści programowe: Wspieranie uczniów w radzeniu sobie z problemami wieku dorastania. Tworzenie środowiska sprzyjającego rozwojowi, animowanie życia społeczno-kulturalnego, wspieranie samorządności i autonomii uczniów w szkole. Stymulowanie rozwoju społeczno-moralnego młodzieży. Przygotowanie do samokształcenia i pracy nad własnym rozwojem. Pomoc uczniom w projektowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej i przygotowaniu do aktywnego poruszania się na rynku pracy.

Umiejętności: rozpoznawania i tworzenia sytuacji sprzyjających rozwojowi; projektowania pracy wychowawczej z młodzieżą; identyfikowania i wspólnego z uczniami rozwiązywania problemów wieku młodzieńczego; stymulowania uczniów do pracy nad rozwojem osobistym i społecznym oraz do planowania dalszej kariery edukacyjnej i zawodowej.

XII. Kształcenie pedagogiczne (nauczycielskie) na studiach pierwszego stopnia – kształcenie w zakresie dydaktyki przedmiotu (rodzaju zajęć).

Treści programowe: Rola przedmiotu w kontekście dyscypliny wiedzy. Przedmiot wobec innych przedmiotów nauczania – wewnętrzna struktura przedmiotu. Integracja wewnątrz- i międzyprzedmiotowa. Procesy poznawcze i motywacje uczniów warunkujące zdobywanie wiedzy z obszaru przedmiotu. Umiejętności kluczowe nabywane w ramach przedmiotu. Cele kształcenia w ramach przedmiotu – ich operacjonalizacja w szkole podstawowej, gimnazjum oraz szkole zawodowej. Podstawa programowa i inne dokumenty dotyczące nauczanego przedmiotu do poziomu gimnazjum włącznie. Treści nauczania przedmiotu (rodzaju zajęć, ścieżek edukacyjnych),

rozkład materiału, plan wynikowy. Planowanie procesu dydaktycznego. Analiza, ocena przydatności oraz kryteria oceny programów nauczania, podręczników szkolnych i innych źródeł informacji. Lekcja i pozalekcyjne sytuacje dydaktyczne. Modele lekcji w zakresie przedmiotu. Metody i formy specyficzne w nauczaniu przedmiotu wspomagające przyswajanie wiedzy przez ucznia. Stymulowanie aktywności poznawczej uczniów, kreowanie sytuacji dydaktycznych, kierowanie pracą uczniów. Funkcje, kryteria i formy kontroli pracy ucznia. Ocena efektów pracy ucznia. Problemy rozumienia zdobywanej przez uczniów wiedzy. Style poznawcze i strategie uczenia się. Indywidualizacja – praca z uczniem zdolnym i z uczniem mającym trudności w zdobywaniu wiedzy. Pokonywanie barier w zdobywaniu wiedzy i osiąganiu umiejętności w obrębie przedmiotu. Warsztat pracy nauczyciela. Technologie informacyjne w nauczaniu. Analiza oraz ocena własnej pracy dydaktyczno-wychowawczej.

Umiejętności: rozumienia powinności i granic wolności w realizacji celów nauczanego przedmiotu; rozumienia procesów psychicznych warunkujących zdobywanie wiedzy z obszaru przedmiotu; projektowania pracy dydaktycznej w perspektywie krótko- i długoterminowej; kształcenia adekwatnego do zakładanych celów oraz poziomu i możliwości rozwojowych uczniów; doboru programów, podręczników i środków dydaktycznych; kontroli oraz oceny pracy ucznia i jej efektów; analizowania treści szkolnych pod kątem współczesnej wiedzy; stosowania różnorodnych metod i form pracy z uczniem (w tym z uczniem zdolnym i z uczniem mającym trudności w zdobywaniu wiedzy); rozwijania samodzielności uczniów w zdobywaniu wiedzy, sprawności i umiejętności; kształtowania motywacji uczniów do samodzielnej pracy; stosowania technologii informacyjnej w nauczaniu przedmiotu; doskonalenia umiejętności posługiwania się oprogramowaniem użytkowym; analizowania i oceniania własnej pracy dydaktyczno-wychowawczej.

XIII. Kształcenie pedagogiczne (nauczycielskie) na studiach drugiego stopnia – kształcenie w zakresie dydaktyki przedmiotu (rodzaju zajęć).

Treści programowe: Odniesienie przedmiotu do obszaru wiedzy. Tradycje nauczania przedmiotu. Podstawa programowa i inne dokumenty dotyczące nauczanego przedmiotu do poziomu szkół ponadgimnazjalnych kończących się maturą włącznie. Programy i podręczniki na poziomie ponadgimnazjalnym kończącym się maturą – analiza z perspektywy egzaminu maturalnego. Wymagania maturalne – poziom podstawowy i rozszerzony. Planowanie procesu dydaktycznego. Dobór metod pracy na lekcji pod kątem wymagań maturalnych, możliwości poznawczych uczniów i umiejętności samodzielnej pracy badawczej. Samokształcenie i warsztat pracy ucznia. Przygotowanie do olimpiady przedmiotowej. Formy prezentacji osiągnięć indywidualnych ucznia.

Umiejętności: rozumienia procesów psychicznych, związanych z okresem dorastania, warunkujących zdobywanie wiedzy z obszaru przedmiotu; dostosowywania sposobu pracy do

zakładanych celów oraz potrzeb i możliwości poznawczych uczniów; przygotowania uczniów do matury i kolejnych etapów edukacyjnych; aktywizowania i indywidualizacji pracy uczniów; wskazywania dróg ponadprogramowego rozszerzania wiedzy (w tym praca z uczniami przygotowującymi się do olimpiad przedmiotowych); stymulowania aktywności poznawczej uczniów oraz wdrażania ich do samokształcenia i samooceny; oceny współczesnej dydaktyki z perspektywy tradycji danego przedmiotu.

XIV. 1. Treści kształcenia oraz umiejętności i kompetencje, w przypadku kształcenia w ramach specjalności głównej oraz specjalności dodatkowej przygotowującej do nauczania przedmiotu (rodzaju zajęć) – którego podstawa programowa jest zgodna z obszarem kierunku studiów lub makrokierunku studiów – są podane w standardach kształcenia określonych na podstawie art. 9 pkt 2 oraz art. 11 ust. 3 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym.

2. Treści programowe oraz wymagane umiejętności, o których mowa w X, XI, XII i XIII mogą być przypisane przedmiotom według zasad ustalonych przez uczelnie.